

અલ-ફારક
દુર્લભ એન્ડ ટ્રાવેલ્સ IATA
૬૪૪-૨૦૨૭
દિવાળી વેકેશન ઉમરાહ પેકેજ
ફર્થવર્સ્ટાર/ઈકોનોમી પેકેજ રવા. તા. ૭ નવેમ્બર
સપ્ટેમ્બર-ઓક્ટોબર ઉમરાહ
હાથ ધાકુલ મુલતી ૯૮૨૫૨૭૫૩૩૩-૯૭૧૨૬૭૫૩૩૩
જામનગર : નવાગઢ ૯૮૨૪૩૦૩૭૮૬

નીકર, નિષ્પક્ષ, નિઃસ્વાર્થ, નિપુણ, સેવાભાવી, સહયોગી, સુસ્પષ્ટ, સંસ્કારી પ્રતિભા સાથે પ્રસિદ્ધ થતું દૈનિક

ગુજરાત દુકા

GUJARAT TODAY
(Daily)
AHMEDABAD
SINCE-1991

અલ-ફારક
દુર્લભ એન્ડ ટ્રાવેલ્સ IATA
૬૪૪-૨૦૨૭
સાટે. ઓક્ટો. નવે. ઉમરાહ
ભુકીંગ ચાલુ છે
9712057888/7405355743/9712457888
૮, ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર, દસ્ક્રોઈ એબાડી, ખમાસા, અહમદાબાદ

Regd. No.Guj.168/2026-2028 Valid up to Dt. 31-12-2028 permitted to Post at Ahmedabad Unaccountable L1 on Everyday & Published on Everyday● RNI. No. 48870/91 ● વર્ષ-૩૬ અંક-૩૧ ● તંત્રી : અગ્રીષ્ઠ ટંકારવી

કેન્દ્ર સરકાર પોતે જ કૌભાંડોમાં ફસાયેલી છે

ભાજપના વરિષ્ઠ માર્ગદર્શક મુરલી મનોહરનો મોદી સરકાર પર મોટો પ્રહાર

કેન્દ્ર સરકારની શિક્ષણ નીતિ, પેપર લીક, બજેટમાં કાપ વગેરે માટે ડો. જોશીએ આકરી ટીકા કરતા ચક્રચાર

(એજન્સી) તા. ૨૮ ભારતીય જનતા પાર્ટીના સંસ્થાપકોમાંથી એક, પૂર્વ કેન્દ્રીય માનવ સંસાધન વિકાસ મંત્રી અને 'માર્ગદર્શક મંડળ'ના સભ્ય ડો. મુરલી મનોહર જોશીએ કેન્દ્રની નરેન્દ્ર મોદી સરકારની શિક્ષણ નીતિ, બજેટ અને વહીવટી પ્રાથમિકતાઓ પર આકરા સવાલો ઊભા કર્યા છે. એક પાનગી ઈન્ટરવ્યુમાં, ડો. જોશીએ પેપર

લીક, શિક્ષણનું વ્યાપારીકરણ, બજેટમાં કાપ અને 'વિકસિત ભારત'ના દ્રષ્ટિકોણ પર સરકારની નીતિઓ પર સીધો વાર કર્યો છે. પેપર લીકની ઘટનાઓને માત્ર પરીક્ષા પ્રણાલીની નિષ્ફળતા માનવાને બદલે, ડો. જોશીએ તેને સમાજ અને શાસનમાં વધી રહેલા બાંધાર સાથે જોડી. તેમણે કહ્યું કે જ્યારે વિદ્યાર્થીઓ જુએ છે કે શિક્ષકોની નિમણૂકો લાંબા આપીને થઈ રહી છે અને દરેક ક્ષેત્રમાં પૈસાનો બોલબાલા છે, તો તેઓ પણ ખોટો રસ્તો અપનાવવામાં સંકોચ કરતા નથી. હું ખૂબ નમ્ર ભાવે પૂછું છું કે વાજપેયીજીના સમયમાં પેપર લીક કેમ નહોતા થતા? આજે બેંકો અને વેપારમાં કૌભાંડો થઈ રહ્યા છે, સરકાર પોતે કૌભાંડોમાં ફસાયેલી છે, તો તેની અસર શિક્ષણ અને વિદ્યાર્થીઓ પર

પણ પડે છે. પેપર લીક રોકવા માટે સરકાર દ્વારા વિમાનો, સેના અને સુરક્ષા એજન્સીઓના ઉપયોગની કવાયત પર કટાક્ષ કરતા તેમણે કહ્યું, 'એવું લાગે છે કે આ પરીક્ષા નથી, યુદ્ધ ડાઈ ગયું હોય !' ડો. જોશીએ સરકારની પ્રાથમિકતાઓ પર સવાલ ઊઠાવતા કહ્યું કે પ્રાથમિક શિક્ષણ અને આરોગ્યનું બજેટ સતત ઘટી રહ્યું છે, જ્યારે રસ્તાઓ અને માર્ગ પરિવહન પર ખર્ચ વધારવામાં આવી રહ્યો છે. બજેટની પ્રાથમિકતાઓ પર તેમણે કહ્યું કે રસ્તાઓ બનાવવા એ જ વિકાસ નથી. રસ્તાઓ માટે એન્ટિનિયર અને મશીનો જોઈએ, જેના માટે મજબૂત શિક્ષણ પ્રણાલી જરૂરી છે. વરિષ્ઠ ભાજપ નેતાએ કહ્યું કે શિક્ષણનું આર્થિક રીતે ઉત્પાદક હોવું જરૂરી છે. દિલ્હીમાં

M.A., Ph.D. અને B.Ed. ડિગ્રીધારકો સફાઈ કર્મચારી અથવા કરાર આધારિત કામ કરવા માટે મજબૂર છે. શિક્ષણ અને તબીબી સેવાઓ માત્ર નફો કમાવવાનું સાધન ન હોવા જોઈએ. પ્રાઈવેટ સેક્ટર આવે, પરંતુ પોતાની કમાણીનો એક હિસ્સો પાછો શિક્ષણના વિકાસમાં લગાવે. નવી શિક્ષણ નીતિ પર બોલતા ડો. જોશીએ કહ્યું કે વાજપેયી સરકાર દરમિયાન પણ શિક્ષણ નીતિ બદલવાનું સૂચન આવ્યું હતું, પરંતુ તેમણે જૂની નીતિનો અભ્યાસ કર્યા પછી જાણ્યું કે નીતિ માત્ર એટલા માટે ન બદલવી જોઈએ કારણ કે તેને રાજ્ય ગાંધી સરકારના સમયમાં બનાવવામાં આવી હતી. તેમણે NEP ૨૦૨૦ના નિર્માણમાં 'નીતિ આયોગ'ની ભૂમિકા પર સવાલ ઊઠાવ્યા અને યાદ અપાવ્યું કે તેમના સમયમાં 'યોજના આયોગ' માત્ર શ્રમ/રોજગારની જરૂરિયાતોનું આકલન કરતું હતું, શિક્ષણના મામલાઓમાં હસ્તક્ષેપ કરતું ન હતું. તેમણે 'નેબરહુડ સ્કૂલ સિસ્ટમ' (પડોશની શાળામાં અભ્યાસ)ની હિમાયત કરતા કહ્યું કે અમીર અને ગરીબ તમામ બાળકોને શરૂઆતના તબક્કામાં સમાન અને મફત શિક્ષણ મળવું જોઈએ.

ભાજપમાં ભાંજગડ : આદિજાતિ બાબતોના મંત્રી જુઆલ ઓરામે તેમને

મંત્રીમંડળમાંથી દૂર કરવાના કાવતરાનો દાવો કરતા કહ્યું : હું તેમના હાથ કાપી નાખીશ

કેન્દ્રીય આદિજાતિ બાબતોના મંત્રી જુઆલ ઓરામે કોઈનું નામ લીધા વિના કહ્યું કે અન્ય પક્ષોમાંથી ભાજપમાં જોડાયેલા કેટલાક લોકો તેમની વિરૂદ્ધ કાવતરું ઘડી રહ્યા છે, તેમણે કહ્યું કે તેઓ તેમની છબી ખરાબ કરવાનો પ્રયાસ કરનારાઓના 'હાથ કાપી નાખશે', હિંસાની ધમકી બાબતે વિપક્ષે કેન્દ્રીય મંત્રી પર નિશાન સાધ્યું (એજન્સી) નવી દિલ્હી, તા. ૨૮ કેન્દ્રીય આદિજાતિ બાબતોના મંત્રી જુઆલ ઓરામે આરોપ લગાવ્યો કે તેમને કેન્દ્રીય મંત્રીમંડળમાંથી દૂર કરવા માટે તેમને બદનામ કરવા માટે એક ઝુંબેશ શરૂ કરવામાં આવી રહી છે. તેમણે એમ પણ કહ્યું કે તેઓ તેમની છબી ખરાબ કરવાનો પ્રયાસ કરનારાઓના "હાથ કાપી નાખશે". ઈન્ડિયન એક્સપ્રેસ અનુસાર, ઓરામે કહ્યું, "કેટલાક લોકો પૈસા ખર્ચી રહ્યા છે અને મને બદનામ કરવાનું કાવતરું ઘડી રહ્યા છે. તેઓ માને છે કે જો મને કેન્દ્રીય મંત્રીમંડળમાંથી દૂર કરવામાં આવશે, તો તે તેમના માટે તક ઊભી કરશે." જોકે, ઓરામે કોઈનું નામ લીધું નથી. તેમણે કહ્યું કે તેમણે રાજ્ય (ઓડિશા)માં પોતાના "લોહી અને પરસેવા"થી પાર્ટી બનાવી છે અને તેમની પ્રતિષ્ઠાને નુકસાન પહોંચાડવાનો પ્રયાસ કરનારા કોઈપણના "હાથ કાપી નાખવા"ની તેમની ક્ષમતા છે. ઓરામે ભારતીય જનતા પાર્ટી (ભાજપ)ના મહાસચિવ (સંગઠન) માનસ મોહનની મળ્યા બાદ આ ટિપ્પણી કરી હતી. તેમણે કહ્યું હતું કે અન્ય પક્ષોમાંથી ભાજપમાં જોડાયેલા કેટલાક નેતાઓ તેમને બદનામ કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે અને તેમણે આવા પ્રયાસોને નિશાન બનાવ્યા હતા. તેમણે કહ્યું, "હું મારી વિરુદ્ધ કામ

તેમને નબળા અને અસ્થિર કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે. તેમણે આ મુદ્દે ભાજપના મહાસચિવ માનસ મોહનની સમક્ષ ઊઠાવ્યો હતો. તેમણે કહ્યું હતું કે જો રાજ્ય સ્તરે આ મુદ્દે ઉઠેલાશે નહીં, તો તેઓ કેન્દ્રીય નેતૃત્વ સમક્ષ પણ આ મુદ્દે ઊઠાવશે. ઓરામ સુંદરગઢથી છ વખત સાંસદ રહી ચૂક્યા છે. તેમણે પહેલી વાર ૧૯૮૮માં લોકસભા ચૂંટણી અનુસંધાન બીજા પાને

કેન્દ્રીય મંત્રીઓ ચિરાગ પાસવાન અને જીતન રામ માંઝી વચ્ચે આરક્ષણ અંગે ધર્ષણ, તેઓએ એકબીજાના રાજીનામાની માંગણી કરી

(એજન્સી) નવી દિલ્હી, તા. ૨૮ નરેન્દ્ર મોદીના નેતૃત્વ હેઠળની સરકારમાં બે કેબિનેટ મંત્રીઓ - ચિરાગ પાસવાન અને જીતન રામ માંઝીએ શનિવારે અનામતના મુદ્દા પર વિવાદ કરતાં એકબીજાના રાજીનામાની માંગણી કરી છે. હિન્દુસ્તાની અવમ મોરચા (ધર્મનિરપેક્ષ)ના પ્રમુખ અને કેન્દ્રીય મંત્રી જીતન રામ માંઝીના પુત્ર, સંતોષ કુમાર સુમન દ્વારા અનામત વ્યવસ્થામાં અનુસૂચિત જાતિ (SC) અને અનુસૂચિત જનજાતિ (ST)ના પેટા-વર્ગીકરણને સમર્થન આપતા, ક્વોટા નીતિની સમીક્ષાની માંગણી કર્યા પછી વિવાદ શરૂ થયો હતો. તેમણે કહ્યું કે, મને લાગે છે કે અનામતનો હેતુ પૂરો થયો નથી. લાભાર્થીઓમાં વિશાળ અંતરને કારણે ૨૨ દલિત જાતિ જૂથોમાંથી ૧૮ સાથે મહાદલિત શ્રેણી બનાવવાની વિભાવના નિષ્ફળ ગઈ છે. અંતિ પછાત વર્ગો (EBC) શ્રેણી અન્ય પછાત જાતિઓ (OBC)માંથી બનાવવામાં આવી હતી, અને ઉચ્ચ જાતિઓમાં આર્થિક રીતે નબળા વર્ગો (EWS)ની વિભાવના માટે પણ આ જ વાત સાચી હતી. કયા વર્ગોને અનામતનો લાભ મળ્યો છે અને કેટલી હદ સુધી, અને સામાજિક ધોરણે કયા લોકો તેનાથી વંચિત રહે છે તે પૂછવું કેવી રીતે ખોટું હોઈ શકે ? બિહારમાં ઠંડા વસ્તી ધરાવતા મુસહર સમુદાયમાંથી કોઈ DM કે

SP કેમ નથી ? તુલનાત્મક અભ્યાસની જરૂર છે. લાભાર્થીઓમાં એક વર્ગને ૮ ટકા અને બીજાને ૮૦ ટકા કેમ મળશે ? જો કે, આ ટિપ્પણીનો NDAN બીજા સાથી ચિરાગ પાસવાને વિરોધ કર્યો. કેન્દ્રીય ખાદ્ય પ્રસંસ્કરણ ઉદ્યોગ મંત્રીએ કહ્યું કે જો માંઝી અને તેમના પુત્રને સબ-ક્વોટા અને SC અનામતમાં કીમી લેયર જોઈએ છે, તો કેન્દ્રીય મંત્રીએ રાજીનામું આપવું જોઈએ. લોકો પૂછે છે કે, 'કીમી લેયર' જોગવાઈ કેમ નથી? તેમને અનામતનો લાભ લેવાનું બંધ કરવું જોઈએ. જો જીતન રામ માંઝીને લાગે છે કે આ પગલાં અમલમાં મુકવા જોઈએ, તો શું તેમણે પહેલા રાજીનામું ન આપવું જોઈએ ? તેઓ પણ તે શ્રેણીમાં આવશે, તેમણે રાજીનામું આપવું જોઈએ, અને તેમના પુત્રને પણ રાજીનામું આપવું જોઈએ. તેમણે જણાવ્યું કે અનામતનો આધાર સામાજિક પરિબળોમાં રહેલો છે અને આર્થિક દ્રષ્ટિકોણથી તેની ચર્ચા કરવી "બંધારણની વિરુદ્ધ જાય છે. બાદમાં, જીતન રામ માંઝીએ તેમના કેબિનેટ સાથીદારની ટીકા કરી, તેમના પર ગરીબ લોકોની અવગણના કરવાનો આરોપ લગાવતા કહ્યું કે, આ વલણને કારણે લોકો અનામતના લાભોથી વંચિત રહેશે. જો કે, અમે માનીએ છીએ કે આ વિભાજન વ્યાપક જાહેર હિતમાં આવશ્યક છે. ચિરાગ આપણા ગરીબ લોકોના હિતોનું ધ્યાન રાખવા માંગતા નથી, તેથી તેમણે રાજીનામું આપવું જોઈએ. આ વિવાદ ૨૦૨૪ના સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા અંગે છે જેણે રાજ્યોને અનુસૂચિત જાતિ (SC) અને અનુસૂચિત જનજાતિ (ST)ને પેટા-વર્ગીકરણ કરવાની મંજૂરી આપી હતી જેથી ખાતરી કરી શકાય કે અનામતના લાભો આ શ્રેણીઓમાં વધુ પછાત જૂથો સુધી પહોંચે. તેમણે સરકારોને SC અને STમાં 'કીમી લેયર'ને અનામત મેળવવાથી રોકવા માટે યોગ્ય માપદંડો ઘડવા પણ કહ્યું હતું. જો કે, કેન્દ્રને સુપ્રીમ કોર્ટને એક સોળેદનામમાં જણાવ્યું હતું કે કીમી લેયર સિદ્ધાંત SC અને STને આપી શકાતો નથી. તેણે કહ્યું કે સિદ્ધાંત હાલમાં ફક્ત અન્ય પછાત વર્ગો (OBC)ને લાગુ પડે છે.

ડો. નાઝનીન વાજા
(એમ. ડી. - પીડીયાટ્રીકલ) I.D.P.C.C.M. (મુંબઈ)
બાળરોગ નિષ્ણાંત અને બાળકોના કિડીકલ કેર સ્પેશિયાલીસ્ટ
વી કેર ચિલ્ડ્રન હોસ્પિટલ
૧૧૧, ૧૧૬, બ્લુ વોટર, અંબર ટાવર પાસે, સરખેજ, અમદાવાદ
૨૪x૭ ઈમરજન્સી સારવાર
મો. ૯૮૯૮૮૫૩૫૩૧
ઓપીડી સમય : સવારે ૧૧ થી ૨, સાંજે ૬.૩૦ થી ૮.૩૦

સફળતાની સિદ્ધેટ હોમ્યૂલા

MRP ₹15 3.5g

MRP ₹10 2g

બંધે લોગ, બંધી પસંદ

NO TOBACCO, NO NICOTINE

Tiger

વૃક્ષારોપણમાં ભાગ લીધો હતો. ઉપરાંત, ઉપસ્થિત મહાનુભાવો દ્વારા વિદ્યાર્થીઓને પર્યાવરણનું જતન કરવા તેમજ વ્યસનમુક્ત રહી રમત-ગમત ક્ષેત્રે આગળ વધવા માટે પ્રેરણાદાયી માર્ગદર્શન પૂરું પાડવામાં આવ્યું હતું.

રવિવાર તા.૩૦-૮-૨૦૨૬

ગુજરાત દુકે મેઘધનુષ

હેલ્થ મેનેજમેન્ટનો કોર્સ કરાય કે નહીં ? જાણો કારકિર્દી, તકો અને ગુજરાતમાં અભ્યાસક્રમો

આજના સમયમાં આરોગ્ય ક્ષેત્ર ખૂબ જ ઝડપથી વિકસી રહ્યું છે. હોસ્પિટલો, ફાર્માસ્યુટિકલ કંપનીઓ, હેલ્થ ઈન્સ્યોરન્સ અને મેડિકલ સાધન-સામગ્રી બનાવતી કંપનીઓનો વ્યાપ દિન-પ્રતિદિન વધી રહ્યો છે. આ જ કારણસર આજે માત્ર ડોક્ટરો અને નર્સિંગ સ્ટાફની જ નહીં, પરંતુ સમગ્ર હોસ્પિટલ અને હેલ્થકેર સિસ્ટમનું કાર્યક્ષમ સંચાલન કરી શકે તેવા કુશળ ‘હેલ્થકેર મેનેજર્સ’ની પણ પ્રચંડ માંગ ઊભી થઈ છે અને હજુ પણ વધવાની છે. ગુજરાત એ દેશમાં ફાર્માસ્યુટિકલ, મેડિકલ ટુરીઝમ અને અદ્યતન હોસ્પિટલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરનું અગ્રણી કેન્દ્ર છે. જો તમે મેડિકલ ફેરે લીડરશિપ અને મેનેજમેન્ટમાં રસ ધરાવો છો, તો હેલ્થ મેનેજમેન્ટ તમારા માટે એક શ્રેષ્ઠ કારકિર્દીનો વિકલ્પ બની શકે છે. બીજા બાજુ આ ક્ષેત્રમાં રોજગારી ઝડપથી મળી શકે છે અને વિકાસ પણ તેજ ગતિએ વધી શકે છે. આ ક્ષેત્રમાં એક નહિ પરંતુ અનેક તકો છે. તો માત્ર બીબાઢાળ ફાર્માન્સ, માર્કેટીંગ કે એચ.આર. માં એમબીએ કરવા કરતા હેલ્થકેર ક્ષેત્રમાં એમબીએ વિશે વિચારવું જોઈએ. તો ચાલો આજે આપણે આ ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી વિશે ચર્ચા કરીએ.

હેલ્થ મેનેજમેન્ટ એટલે શું ?

હેલ્થ મેનેજમેન્ટ અથવા હોસ્પિટલ એડમિનિસ્ટ્રેશન એ બિઝનેસ મેનેજમેન્ટ અને આરોગ્ય ક્ષેત્રનું સંયોજન છે. એક હેલ્થકેર મેનેજરનું

હેલ્થ સ્ટુડન્ટ્સ

- સાહેબ સોની

મુખ્ય કામ હોસ્પિટલ કે આરોગ્ય સંસ્થાના રોજિંદા કાર્યોનું સંચાલન કરવું, નાણાકીય બાબતો સંભાળવી, સ્ટાફ અને ડોક્ટર્સ વચ્ચે સુમેળ સાધવો, દર્દીઓની સેવાઓની ગુણવત્તા સુધારવી અને આરોગ્ય ક્ષેત્રના કાર્યાલકીય નિયમોનું પાલન કરાવવાનું હોય છે. તેના મુખ્ય કાર્યોની વાત કરીએ તો તે છે:

ઓપરેશન્સ મેનેજમેન્ટ : હોસ્પિટલની દૈનિક સેવાઓ યોગ્ય રીતે ચાલે તે સુનિશ્ચિત કરવું.

ફાર્માન્સ અને બજેટિંગ: સંસ્થાના ખર્ચ, આવક અને બજેટનું આયોજન.

માનવ સંસાધન (HR): ડોક્ટરો, નર્સ અને અન્ય સ્ટાફની ભરતી અને સંચાલન.

કવોલિટી કંટ્રોલ અને પેશન્ટ કેર : દર્દીઓને શ્રેષ્ઠ અને સુરક્ષિત સારવાર મળે તેની કાળજી રાખવી (જમવા, સફાઈ, NABH એક્રેડિટેશન વગેરે).

હેલ્થકેર આઈટી (Healthcare IT) : ડિજિટલ રેકૉર્ડ્સ (EHR) અને હોસ્પિટલ સોફ્ટવેરનું સંચાલન.

જરૂરી શૈક્ષણિક લાયકાત અને કોર્સ

હેલ્થ મેનેજમેન્ટમાં પ્રવેશ મેળવવા માટે સ્નાતક અથવા અનુસ્નાતક કક્ષાના વિવિધ કોર્સ ઉપલબ્ધ છે. જો બેચલર કોર્સની વાત કરીએ તો BBA in Healthcare / Hospital Managementનો કોર્સ ધોરણ ૧૨ (કોઈપણ સ્ટ્રીમ - સાયન્સ, કોમર્સ કે આર્ટ્સ) પછી ૩ વર્ષનો કોર્સ છે તે કરી શકાય છે. આ ઉપરાંત B.Sc. in Hospital Administration: સામાન્ય રીતે સાયન્સ સ્ટ્રીમના વિદ્યાર્થીઓ માટે હોય છે. અનુસ્નાતક એટલે કે માસ્ટર ડિગ્રી કોર્સની વાત કરીએ તો MBA in Hospital & Healthcare Management (MBA-HHM) કોઈપણ સ્ટ્રીમમાં ગ્રેજ્યુએશન (B.Sc, BBA, B.Com, B.E.) પછી ૨ વર્ષનો ડિગ્રી કોર્સ કરી શકાય છે જે MBBS, BDS, BAMS, BHMS, B.Pharm, B.Sc Nursingના વિદ્યાર્થીઓ માટે આ ખૂબ લોકપ્રિય છે. આ ઉપરાંત MHA (Master of Health/Hospital Administration): હોસ્પિટલ એડમિનિસ્ટ્રેશનમાં

આ ક્ષેત્રમાં સફળ થવા માટે કેટલાક ખાસ કૌશલ્યો હોવા જરૂરી છે. ડોક્ટર્સથી લઈને સફાઈ કર્મચારીઓ સુધીના વિશાળ સ્ટાફને સાથે રાખી કામ કરાવવા માટે મેડિકલ ફીલ્ડની જાણકારી, લીડરશિપ અને ટીમ વર્ક, દર્દીઓ અને હોસ્પિટલ સ્ટાફ સાથે સકારાત્મક સંવાદ માટે સંચાર કૌશલ્ય, ઈમરજન્સી સમયે ત્વરિત અને યોગ્ય નિર્ણયો લેવા માટે નિર્ણય શક્તિ અને કટોકટી સંચાલન, તેમજ હોસ્પિટલ આઈટી સિસ્ટમ અને મેડિકલ સોફ્ટવેરની સમજ માટે ટેકનિકલ જ્ઞાન આવશ્યક છે. સાથે જ દર્દીઓની પીડા સમજીને તથાવમુક્ત વાતાવરણ ઊભું કરવા માટે સંવેદનશીલતા અને ધૈર્ય ખૂબ જરૂરી છે. હેલ્થ મેનેજમેન્ટ એ માત્ર એક નોકરી નથી પરંતુ સમાજસેવા સાથે જોડાયેલી એક અત્યંત સન્માનજનક કારકિર્દી છે. ગુજરાતમાં વધી રહેલી વર્લ્ડ-ક્લાસ હોસ્પિટલો અને હેલ્થકેર ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરને કારણે આ ક્ષેત્રે ભવિષ્ય અત્યંત ઉજ્જવળ છે. જો તમે મેડિકલ સાયન્સ અને એડમિનિસ્ટ્રેશન બંનેનો સંગમ સાધીને લીડર બનવા માગતા હોવ, તો હેલ્થ મેનેજમેન્ટ તમારી કારકિર્દી માટે સુવર્ણ તક સાબિત થઈ શકે છે.

સ્પેશિયલાઈઝ્ડ ૨ વર્ષનો કોર્સ અને PG Diploma in Hospital Managementનો ૧ વર્ષનો ડિપ્લોમા કોર્સ ઉપલબ્ધ હોય છે.

કારકિર્દી કેવી રીતે બનાવશો ?

ગુજરાતમાં હેલ્થકેર સેક્ટર ખૂબ જ ઝડપથી વિસ્તરી રહ્યું છે. અમદાવાદ, વડોદરા, સુરત અને રાજકોટ જેવા શહેરો મેડિકલ હબ બની ચૂક્યા છે. ગુજરાત સરકારની ‘મા અમૃતપૂર્ણ’ અને ‘આયુષ્માન ભારત’

જેવી યોજનાઓને કારણે હોસ્પિટલોનું નેટવર્ક ઘણું મોટું થયું છે. વિદેશથી લોકો અહીં આરોગ્ય દેખભાળ અને સર્જરી માટે આવે છે. આથી એક પ્રકારે મેડિકલ ટુરિઝમનો વ્યાપ પણ વધ્યો છે.

આ ક્ષેત્રમાં નોકરી મેળવવા માટે અસંખ્ય ક્ષેત્રો ઉપલબ્ધ છે. એપોલો, ડાઉડસ, કેડિલા, સિમ્સ (CIMS), શેલબી (Shalby), એચ.સી.જી. (HCG) અને સ્ટેલિંગ જેવી મલ્ટી-સ્પેશિયાલિટી અને પ્રાઈવેટ કોર્પોરેટ

ગુજરાતમાં હેલ્થ અને હોસ્પિટલ મેનેજમેન્ટ શિક્ષણ માટે દેશભરની નામાંકિત સંસ્થાઓ આવેલી છે

સંસ્થા / યુનિવર્સિટીનું નામ	સ્થળ	ઉપલબ્ધ મુખ્ય કોર્સ
IIM Ahmedabad (IIMA)	અહેમદાબાદ	PG PGPM (Healthcare Specialization / Executive Education)
Indian Institute of Public Health (IIPH)	ગાંધીનગર	Master of Public Health (MPH), PG Diploma in Health Management
Gujarat University (GU)	અહેમદાબાદ	MBA in Health & Hospital Management, M.Sc. in Healthcare
Parul University	વડોદરા	MBA in Hospital and Healthcare Management, BBA (HHM)
Sumandeep Vidyapeeth	વડોદરા	MBA in Health Care
National Forensic Science	ગાંધીનગર	University (NFSU) MBA Hospital and Healthcare Management

(નોંધ- કોર્સની આખરી માહિતી માટે જે-તે યુનિવર્સિટીમાં તપાસ કરી લેવી)

ધીમે ધીમે એમને બસ યાદ આવું એટલું;વાદળું વરસી પડે તો સોળ આની ચોમાસું

ખેડૂતોનું ચોમાસુ ભલે ચાર જ મહિનાનું હોય, પ્રેમીઓ અને મિત્રોનું ચોમાસું તો બારેમાસ હોય ! ક્ષણભ્રમ હોય ! ચોમાસુ એટલે કોઈકની ધરતી અને કોઈકનું આકાશ. ચોમાસુ એટલે ક્યાંક ખુશીના આંસુ તો ક્યાંક ગમનાં આંસુ ! ક્યાંક નહીં ગમતાં આંસુ, તો ક્યાંક ગમતાં આંસુ ! ચોમાસુ એટલે ભીનાશનું કુમાશભર્યું ઝીણું ઝીણું ભરતકામ-ઝીણી ઝીણી દૃઢયગુંથણી ! ચોમાસું એટલે આંખોની સાવ નાનકડી ફેમમાં મઢાઈ ગયેલી કોઈકની ભાવભીની આકૃતિ. ચોમાસુ માત્ર ચાર મહિનાનું જ ન હોય. એ તો ક્યાંક ક્ષણનું હોય તો ક્યાંક સદીઓ સુધીનું હોય.

ચોમાસુ જ્યારે મારા-તમારા શ્વાસમાં માળી કરીને રહેતું થઈ જાય છે ત્યારે ‘ઉન આંખોકા હસના ભી ક્યાં, જિન આંખોમે પાની ન હો...’ જેવી ભીની ભીની ફરિયાદ કરવાનું મન જ ન થાય. શ્વાસમાં ઓગળી ગયેલું ચોમાસું માત્ર મારી જ નહીં, લાગણીઓમાં જન્મેલા અને લાગણીઓમાં ઉછરેલા એવા સૌ લાગણીજાયા અસ્તિત્વોમાં શબ્દરૂપે, સ્પર્શરૂપે, દૃશ્યરૂપે, શ્રાવ્યરૂપે, સુગંધરૂપે ઝરમર ઝરમર પ્રત્યેક પળે અને પ્રત્યેક સ્થળે વરસતું જ રહે છે. જેને છત્રી ઓઢવાનું વ્યસન લાગુ પડી ગયું છે એને રણનો રોગ થતો હોય છે. આવા રણના રોગીઓ જ પ્રેમના રોગીઓ કે મૈત્રીના રોગીઓની ટીકા કરે છે. સવાલ રણનો રોગ લાગુ પડે એનોય નથી, સવાલ છે એ રણની ભીતરમાં પડેલી ભીનાશને નહીં પામી શક્યાનો, સવાલ છે એ ભીતરના સમુદને ઓખળી નહીં શક્યાનો ! રણના પેટાળમાં પડેલી ભીનાશ જ્યારે સમુદરરૂપે પ્રગટે છે ત્યારે એ પોતાનું સરનામું બદલે છે અને આકાશને પોતાનું નવું સરનામું બનાવી દે છે. એ સરનામું છે : આકાશ મધ્ય વાદળ !

વિજ્ઞાને આજે કેટલાંક કૃત્રિમ વાદળો સર્જ્યાં છે. જે વાદળને પ્રયત્નપૂર્વક વરસાવવું પડે છે છે કૃત્રિમ વાદળ ! સમાજમાં આજે કૃત્રિમ વાદળની બોલબાલા જોવા મળે છે. કૃત્રિમ વાદળોની વસાહતમાં એક સાચુકલું વાદળ રહેવા જાય છે, ત્યારે પેલાં કૃત્રિમ વાદળો સાચુકલા વાદળને પાગલમાં ગણીને એની મજાક ઉડાવે છે. પણ એક ક્ષણ એવીય આવે છે જ્યારે, મજાક ઉડાવનાર વાદળને પેલાં સાચુકલા વાદળના છાંયડે

દસ્તક

હર્ષદ પંડ્યા

જઈને બેસવું પડે છે ! પણ જે અસલ વાદળ છે એને ક્યારેય આવા ઉછીના છાંયડા લેવા પડતા નથી કારણ કે એ ખુદ જ ધરતી પર પોતાના છાંયડાનો વરસાદ વરસાવતું રહે છે ! ખુદનું ખુશીપૂર્વક વિખરાઈ જવું અને અન્યના હાથે (મને કે કમને) વિખરાઈ જવું- આ બંનેમાં ફરક છે. જે ખુદ સ્વયં વિખરાય છે એ પોતાની આગવી ભીનાશના સ્પર્શથી અન્યને સુગંધિત કરે છે, પણ જેને વિખરાઈ જવાની ફરજ પાડવામાં આવે છે એ નથી તો સ્વયં ‘ખુદની સુગંધ’ પામી શકતું કે નથી તો અન્યને સુગંધિત કરી શકતું ! બસ, એક સાચા માણસે, એક સાચા પ્રેમીએ, એક સાચા મિત્રએ બચવાનું છે આવાં કૃત્રિમ વાદળના સહવાસથી...

ચોમાસાનો સ્પર્શ થતાં જ પૂરા અસ્તિત્વમાં ફૂલો ખીલવા અને મધમધવા માંડે છે. કેટલાક સ્પર્શ ભીનાશથી તરબતર હોય છે. કેટલાક સ્પર્શ રેતાળ હોય છે. ભીનાશ ભરેલા સ્પર્શનું સૌંદર્ય એટલે જ મારી-તમારી આંખોમાંથી છલકાતું ચોમાસું ! કેટકેટલાં અને કેવાં કેવાં કાળમીઠ અંધારાને આંખમાં ભર્યા પછી સવારે સૂર્ય સ્મિતનો તડકો કે આનંદનું અજવાળું ઢોળતો હોય છે ! આજ સુધી કોઈએ સૂરજને એવું પૂછવાનો વિવેક ક્યો નથી કે ‘‘દોસ્ત સૂરજ, આ કાળી મેંશ રાત તે કેવી રીતે પસાર કરી ? તું તો ઉજાસનો ઉજાગર છે ! જે ખુદ અજવાળાંનો અવતાર હોય એને જ ક્યારેક અંધારી વસાહતમાં રોકાવું પડે ? એવો તે

ક્યો અપરાધ ક્યો છે ?’’ આટલું સાંભળીને સૂરજ એના કોરવરણા તડકાથી ટપલી મારીને કહેશે : ‘‘મેં કોઈ જ અપરાધ કર્યો નથી અને કાળમીઠ અંધારાને મેં આંખમાં ભરી લીધા એ કઈ મને મળેલી સજા નથી ! અરે ભાઈ, જેને તું કાળમીઠ અંધારું કહે છે એ તો પછીની સવારે જન્મતા બાળસૂર્યના પહેલા કિરણનું નિવાસસ્થાન છે ! અજવાળાંનો જન્મ આવાં અંધારાનાં ગર્ભમાંથી થતો હોય છે ! અને હા, અંધારૂં મારી આંખોમાં ભરાઈ બેઠું નથી, એને તો મેં વહાલથી, જતનપૂર્વક મારી આંખોમાં આંજ્યું છે. રાતભર હું એ અંધારાને મારી આંખોના આકાશમાં આંજ્યું હતું અને એ પછી એને પ્રેમથી માંજ્યું હતું ! બસ, એ માંજેલું અંધારૂં જ બીજા દિવસની પરોઢે અજવાળું બનીને અવતરે છે !’’ સૂરજની આ વાત રજમાત્ર ખોટી નથી કારણ કે જે રેતી અંધારામાંથી જ અજવાળાનો જન્મ થાય છે એવી જ રીતે બહારથી દેખાતા રણમાંથી જ ભીનાશભર્યા ચોમાસાનો જન્મ થાય છે, અને એવી જ રીતે વેદના કે સંવેદનાની કૂખેથી સાચા પ્રેમનો, સાચી મૈત્રીનો જન્મ થાય છે.

મૈત્રીની મહેક માણતાં પહેલા ઘણું બધું સૂકવું પડે. વેદનાના વનમાં રહેવું પડે. સંવેદનાની સગડીમાં શેકાવું પડે. જામોના જંગલમાંથી પસાર થવું પડે. અપમાનના અંગારાને મૂકીમાં પકડી રાખવા પડે. જાણે-અજાણે મળતી ઠોકરોને મનોમન ‘થેન્ક્સ’ કહેવું પડે. આ બધું છતાં મૈત્રીનો મોગરો એક ક્ષણ માટે પણ મૂરઝાય નહીં એની શ્વાસપૂર્વકની કાળજી રાખવી પડે - ત્યારે આપણે મૈત્રીના માણીગર બની શકીએ. માણીગર બનવાનું સહેલું નથી, પછી એ મૈત્રીનો માણીગર હોય કે મનનો માણીગર હોય !

અંધારું પચાવતાં આવડે તો જ અજવાળાનો આસ્વાદ માણી શકાય. રણને મળીને એને ભેટીને વહાલ કરતાં આપણને આવડે તો જ ચોમાસાની ભીનાશથી સ્પર્શ કરી શકાય અને મનના મેરૂ બનતાં આવડે તો જ કોઈકની મૈત્રીના કે મનના માણીગર બની શકાય ! બસ, આપણી યાદ, આપણા શ્વાસનો અહેસાસ અને આપણા અસ્તિત્વનો ઉજાસ ‘કોઈક’ દૂર...દૂર બેસીને પણ એને આપ્યા કરે તોય ઘણું ! ‘શબ્દપ્રીત’ કહે છે :

‘‘ધીમે ધીમે એમને બસ યાદ આવું એટલું વાદળું વરસી પડે તો સોળ આની ચોમાસું’’

